

Voorstel regioraad

Samenvatting

Belangrijk onderdeel binnen de Innovatiesprong is het beschikbaar stellen van € 5 miljoen voor Innovatie in gemeenten. Met name het Midden en Kleinbedrijf (MKB) –in Overijssel heeft 99% van de bedrijven minder dan 50 medewerkers- is doelgroep voor deze middelen. Ook zij hebben te maken innovaties waarvoor gezien de economische situatie slechts zeer beperkt vanuit de banken een bijdrage wordt verstrekt. Al eerder heeft uw raad zich positief uitgelaten over vouchers en kredieten voor het MKB. In dit voorstel wordt daarvoor een concrete werkwijze beschreven. Kern is dat er door € 5 miljoen beschikbaar te stellen enerzijds concrete innovaties kunnen worden ondersteund, anderzijds dat de opbouw van de Twentse innovatie infrastructuur wordt versterkt. Met name de centrale rol van Kennispark Twente als dienstverlener voor alle 14 Twentse gemeenten wordt hierdoor versterkt. Er wordt niet gekozen voor beschikbaar stellen van een subsidie (behalve bij de vouchers) maar voor een krediet dat inclusief rente op termijn terugbetaald moet worden. Het is de verwachting dat het MKB volop gebruik gaat maken van deze regeling waarbij per bedrijf een bijdrage van maximaal € 150.000 beschikbaar wordt gesteld.

Aan de regioraad,

1. Terugblik

Twente zet de komende jaren middels de Innovatiesprong fors in op innovatie. De inhoudelijke prioriteit ligt bij High Tech systemen en materialen. U hebt uitgesproken van de beschikbare middelen voor de Innovatiesprong Twente € 5 miljoen te willen besteden aan innovaties die rechtstreeks effect hebben op innovaties in gemeenten. De lokale ontwikkelingen op gebied van zorg, veiligheid en duurzaamheid bieden kansen om in de toekomst door economische innovaties nog effectiever en efficiënter met gemeenschapsgeld om te gaan. De portefeuillehouders Economische Zaken hebben in juli 2012 geadviseerd om niet te kiezen voor verdeling van de middelen over de Twentse gemeenten naar rato van inwoneraantal. In de regioraad van 14 november 2012 bent u vervolgens over een aantal uitvoeringsscenario's geïnformeerd. In de regioraad van 13 februari 2013 heeft u ons de opdracht gegeven om de innovatievouchers en innovatiekredieten verder uit te werken. Met name heeft u gewezen op de snelle beschikbaarheid van innovatiegelden en een aanpak waarbij de uitvoeringsrol van Regio Twente beperkt is.

In het regioraadsvoorstel van 13 februari 2013 heeft ons bestuur toegezegd dat in de regioraad van april voorstellen aan u worden voorgelegd. In de afgelopen maanden is gesproken met het bedrijfsleven en is een en ander nader uitgewerkt. Tevens is op een pragmatische wijze aangesloten bij de bestaande innovatie aanpak, vooral om de uitvoeringskosten zo beperkt mogelijk te laten zijn. In de memo van april 2013, geagendeerd in de regioraad van 24 april jl. is aangegeven dat alle voorstellen nog niet zijn uitgewerkt en u in de regioraad van 3 juli een voorstel wordt voorgelegd.

Kort na de bespreking in de regioraad heeft een gesprek plaatsgevonden met zo'n tien vertegenwoordigers van het regionale MKB (zie bijlage 1: het verslag inclusief de lijst van

aanwezig). Doel van het gesprek was om de voorgestelde werkwijze te bespreken en ruimte voor opmerkingen te geven (de lijst met genodigden was mede opgesteld door Syntens en de Kamer van Koophandel). De aanwezigen hebben instemmend gereageerd op de voorgestelde innovatievouchers en innovatiekredieten.

Via de genoemde memo bent u ook geïnformeerd over de doelstellingen en werkwijze van het Innovatiefonds Enschede. Bij het opstellen van het fonds Innovatie in gemeenten wordt aangesloten bij het de systematiek van het Innovatiefonds Enschede en business development van Kennispark Twente zodat er sprake is van complementariteit en efficiency.

2. Fonds Innovatie in gemeenten

Het doel van het Twentse fonds Innovatie in gemeenten is om innovaties binnen één of meerdere gemeenten, waar kansen liggen, de mogelijkheid te bieden om bedrijven een eenmalige financiële bijdrage te geven zodat de Twentse economie een extra impuls krijgt. Randvoorwaarde vormen drie aandachtsgebieden: zorg, veiligheid en duurzaamheid (andere sectoren zijn ook mogelijk, echter de focus ligt op deze drie sectoren en hier zal ook actief op worden gecommuniceerd). Met behulp van de inzet van dit fonds wordt innovatie in alle 14 gemeenten gestimuleerd.

De concrete doelstellingen van het fonds Innovatie in gemeenten zijn:

- betrokkenheid van het lokale MKB bij Innovatie in het algemeen te bevorderen;
- antwoord geven op maatschappelijke (gemeentelijke) vraagstukken/ mogelijkheid tot launching customership (overheid als eerste afnemer van een innovatief product, waardoor de betreffende onderneming een startpositie krijgt voor het in de markt zetten van het innovatieve product);
- regionale spreiding van innovatieve projecten.

3. Instrumenten

In uw raad is positief gereageerd op de instrumenten, Innovatievouchers en Innovatiekredieten, zodat deze hieronder concreet worden uitgewerkt. Ook wordt er een globale werkwijze voorgesteld. De uitvoering van deze werkwijze wordt door ons nader uitgewerkt.

3. A. Innovatievouchers

Een innovatievoucher is een laagdrempelige subsidie die ter beschikking wordt gesteld aan bedrijven. Met een innovatievoucher kunnen in Twente gevestigde ondernemingen bestaande kennis inkopen bij publieke kennisinstellingen en grote bedrijven die veel aan "Research & Development" doen.

Wat: vouchers voor het laten onderzoeken van een innovatievraag voor product of proces op gebied van zorg, duurzaamheid of veiligheid.

Wie: voor kleine en middelgrote bedrijven tot 50 medewerkers (ongeveer 99% van de geregistreerde bedrijven in Twente¹), gevestigd in Twente, die staan ingeschreven bij Kamer van Koophandel. Maximaal één voucher per bedrijf per vijf jaar.

¹ Grootte van de bedrijven:

Als we kijken naar de omvang van de bedrijven in Overijssel, dan komen we tot de volgende inzichten.

Bedrijfs grootte (aantal medewerkers)	Aantal bedrijven
1 – 5	58.844
6 -50	7.274
51 – 1000	632
>1000	8
Totaal	66.758

Hoe: bedrijven kunnen als ze een innovatievraag hebben een voucher aanvragen en hiermee kennis inkopen bij een Twentse kennispartner zoals de UT, ROC van Twente, Saxion, wetenschapswinkel etc. Na afloop van het project/kennisvraag kan op basis van de rekening van de kennisinstelling de uitbetaling van de voucher plaatsvinden. Maximaal bedrag per voucher is € 5.000,-. Maximaal 20 vouchers in Twente per jaar, zodat gedurende vijf jaar een half miljoen beschikbaar is voor vouchers. De selectie vindt plaats op basis van volgorde van aanmelding, de toetsing is zeer beperkt.

3. B. Innovatiekredieten

Wat: Innovatiekredieten zijn bedoeld voor de financiering van veelbelovende innovatieve projecten die snel leiden tot nieuwe producten in de breedste zin: project ideeën, producten, processen. Het project moet concreet zijn, maar nog niet commercieel. Het krediet is bedoeld om deze versneld in de markt te zetten.

Wie: voor bedrijven met minder dan 50 medewerkers, gevestigd in Twente. Maximaal één project per bedrijf. Maximaal kredietbedrag € 150.000. Gedurende vijf jaar is in totaal zo'n € 3,6 miljoen beschikbaar. Voorstel is om uit te gaan van een krediet dat gedurende een aantal jaren –inclusief rente- terugbetaald moet worden.

Een fundamentele keuze is of wordt gekozen voor subsidies of voor kredieten². Subsidies zijn vooral geschikt wanneer er sprake is van externe effecten, ofwel de baten van innovatie voor een deel neerslaan bij andere bedrijven en consumenten, waardoor bedrijven minder in innovatie investeren. Dit speelt vooral een rol tijdens de onderzoeks- en ontwikkelfase van een innovatie, waarbij de innovatie nog redelijk ver weg van de markt is.

Kredieten richten zich op het falen van de kapitaalmarkt. Financiers hebben een informatietekort om de commerciële kansen van een nieuw idee goed in te kunnen schatten en zullen bij normale risicoaversie terughoudend zijn met het verstrekken van financiering. Met name voor projecten waar het gaat om het ontwikkelen en testen van prototypes, speelt dit kapitaalmarkt falen een relatief grote rol.

We zien een grotere voorzichtigheid in bedrijfsfinanciering: banken, business angels en fondsen neigen naar een latere fase van investering te verschuiven. In Twente zijn nog wel een aantal faciliteiten voor bedrijvigheid gerelateerd aan kennisinstellingen in de seed, start fase (bijv. TOP regeling). Regio Twente kan daardoor de € 5 miljoen inzetten om ook juist het brede MKB in de regio te stimuleren in deze fase. Dit sluit aan bij een veel gehoord geluid dat innovatieve ondernemers in deze fase niet primair op zoek zijn naar subsidies, maar naar kapitaal. Gelet op de omvang van de middelen ligt het niet voor de hand om met participaties te werken maar kredieten te gebruiken (participaties met kleine investeringsbedragen is bijna net zo bewerkelijk als bij participaties met grote bedragen, de hoge uitvoeringskosten wegen vaak niet op tegen uiteindelijk maar een kleine bijdrage aan de financiering van een grote ontwikkeling). Met de keuze voor een revolving fund maakt eenmalig subsidiëren plaats voor duurzaam financieren.

Hoe: concreet wordt voor elk van de drie genoemde gebieden een business-developer gezocht voor bijvoorbeeld een dag per week. Deze functionaris heeft de taak om innovaties vanuit het bedrijfsleven te koppelen aan maatschappelijke vraagstukken (of maatschappelijke vraagstukken te koppelen aan innovaties). Alleen indien de innovatie rendement (financieel voordeel op langere termijn) oplevert, wordt er geïnvesteerd. Wanneer er ook nog maatschappelijk rendement wordt toegevoegd heeft dat meerwaarde. De business-developer heeft ook als taak om een makelaarsfunctie te vervullen richting gemeenten en instellingen. Immers wat is het maatschappelijke rendement van een innovatievoorstel vanuit een bedrijf? Gemeenten zijn ambassadeur en kunnen innovaties

² Zie voor meer achtergrondinformatie over verschillende typen van financiële instrumenten binnen het innovatiebeleid o.a. Innovatief Financieren van Innovatiebeleid, Rebel (in opdracht van IPO), 28 oktober 2011; Innovatiebeleid in Nederland: De (on)mogelijkheden van effectmeting, CPB, 16 mei 2011; Innovatie en toegepast onderzoek, Inspectie der Rijksfinanciën, april 2010.

aanmelden. Echter alleen voorstellen vanuit het bedrijfsleven worden in behandeling genomen. Op basis van selectie worden de voorstellen met zoveel mogelijk rendement van een krediet van maximaal € 150.000 voorzien.

Voorbeeld van een aanvraag:

Een hoveniersbedrijf in Goor met 25 medewerkers wil graag een zelf bedachte machine laten maken. De investering is te groot en te risicovol om dat zelf te doen. Wel zijn gemeenten erbij gebaat omdat ook hun onderhoudskosten daarmee lager worden, en is het maatschappelijk belangrijk omdat er minder instroom in de WAO gaat komen. Als het een succes wordt wil men natuurlijk de extra opbrengsten gebruiken om de lening terug te betalen. Ook wil het bedrijf graag in gesprek met het ROC om opleidingen beter te laten aansluiten.

4. Uitvoering

Wij stellen voor om de uitvoering zoveel mogelijk via Kennispark Twente te organiseren. Dit is de organisatie met de meeste kennis, die zich zo blijft doorontwikkelen als autoriteit. Ook het Enschedese Innovatiefonds werkt goed samen met Kennispark Twente. Deze samenwerking leidt tot één loket voor innovatie in Twente. Voor de potentiële bedrijven heeft dit veel voordelen omdat één loket de intake van voorstellen doet, en kijkt naar de mogelijkheden waar het voorstel het beste past. Vanuit Kennispark Twente wordt de ondernemer vanuit één loket ondersteund bij het sterker maken van de business case, daarna moet de ondernemer in gesprek met het de fondsbeheerder.

Na bekendmaking van het Twentse fonds ligt het in de lijn der verwachting dat er vele voorstellen voor vouchers en kredieten zullen komen, mogelijk ook meer dan waarvoor het budget toereikend is. Alle voorstellen worden beoordeeld door een kredietcommissie (zie verder). Deze commissie beoordeelt op basis van vastgestelde uitgangspunten (zie bijlage 2). Door de kredietcommissie wordt de beoordeling nader uitgewerkt en deze wordt aan ons voorgelegd ter besluitvorming. Natuurlijk zal ook uw raad hierover worden geïnformeerd. De kredietcommissie wordt ondersteund door een fondsbeheerder. Naar gelang het aantal bijeenkomst van de kredietcommissie worden per jaar een aantal tranches opengesteld.

Rondom de 'portal2innovation' wordt door Kennispark Twente expliciet gewerkt aan een eenduidige ondersteuning voor het MKB voor innovatie. Ook wordt samen met de 14 gemeenten en Regio Twente gekeken welke rol de lokale functionarissen zoals de bedrijfscontactfunctionarissen en accountmangers hierbij kunnen spelen. Deze portal2innovation zorgt op de korte en de lange termijn voor een goede aansluiting tussen alle innovatiekansen en Kennispark Twente. En niet alleen met als doel de vouchers en kredieten maar ook met betrekking tot bijvoorbeeld € 15 miljoen die vanuit Regio Twente beschikbaar is voor innovaties. Tijdens het Innoversum van 29 mei jl. is deze portal in gebruik genomen.

Bij de selectie van kansrijke initiatieven kan de rol van gemeenten zelf als launching customer grote meerwaarde hebben. Er wordt echter niet voor gekozen om daaraan eisen te stellen. Het advies aan de Twentse gemeenten is dan ook om een deel (bijvoorbeeld 2.5%) van het lokale inkoopbudget (voor producten en diensten) te besteden aan innovatieve producten³.

Belangrijk onderdeel bij het verstrekken van kredieten is de vraag wie verstrekt formeel de lening en wie registreert de (terug)betaling. Voorstel is om dit via de bestaande BV

³ Het kabinet zet er op in om 2,5% van het overheidsbrede inkoopbudget te besteden aan innovatiegerichte inkopen. Ook alternatieven die structurele verankering van innovatiegericht inkopen als doel hebben, worden verkend. Zie de bedrijfslevenbrief van Economische Zaken van september 2011.

Innovatiefonds Enschede te doen. Dus niet via Regio Twente, gemeenten of Kennispark Twente. Deze keuze sluit aan bij de functionele samenwerking die gericht is op kostenreductie. De gekozen formele constructie zal scherp worden gemonitord gezien de nog niet afgeronde besluitvorming over schatkistbankieren.

Belangrijk onderdeel is de communicatie. Vanuit dit project wordt zorg gedragen voor goede informatie in de vorm van folder, teksten website etc. Deze informatie zal vervolgens onder andere via de portal2innovation en andere kanalen van Kennispark Twente worden verspreid.

5. Kredietcommissie Fonds Innovatie in gemeenten

Door ons is over samenwerking gesproken met de investeringscommissie van Innovatiefonds Enschede B.V. over samenwerking. Enerzijds om inhoudelijk de plannen van Regio Twente met betrekking tot innovatiekrediet en innovatievoucher toe te lichten, anderzijds om in personele zin de samenwerking met de commissie te zoeken en te kijken naar de mogelijkheid om hun ook te betrekken bij de besteding binnen het fonds Innovatie in gemeenten. Conclusie is dat er veel mogelijkheden zijn tot samenwerking. Regio Twente kan gebruik maken van de infrastructuur van Innovatiefonds Enschede om bovenstaande proces in te richten en uit te voeren. Dat betekent dat Innovatiefonds Enschede:

- haar fondsmanagement inzet voor de hier bovengenoemde taken,
- administratie- en beheer doet via een projectadministratie in een eigen systeem;

Daarnaast stelt Regio Twente een kredietcommissie in; een onafhankelijke commissie die voorstellen beoordeelt en daadwerkelijk besluit over aangaan van kredieten.

De huidige Enschedese Investeringscommissie bestaat uit de heer Risseeuw, voorzitter (voormalig president directeur Getronics), mevrouw Van Ingen (voorzitter raad van bestuur Nysingh advocaten-notarissen N.V.) en de heer Elders, directeur van Thermo Fischer Scientific te Enschede.

Voorstel is om een separate kredietcommissie voor het fonds Innovatie in gemeenten in te stellen met drie leden. Wij doen dit in samenspraak met één lid uit de Enschedese investeringscommissie, die de afstemming met het Enschedese fonds bewaakt. U wordt voorgesteld om dit lid, en twee extra leden door ons te laten voordragen en benoemen. De kredietcommissie (met in totaal drie leden) wordt door ons benoemd heeft een zittingstermijn van drie jaar. Door de kredietcommissie wordt elke drie jaar een fondsbeheerder benoemd, waarbij het de voorkeur heeft dat deze dezelfde is als bij de Enschedese Investeringscommissie. De kredietcommissie heeft als belangrijkste taak het beoordelen van vouchers en kredieten.

6. Begroting

Bij de begroting is uitgegaan van vier jaar. Indien de besluitvorming positief verloopt en het tempo van de voortgang zo doorgaat kan er in oktober/november worden gestart. De kosten zijn dan in het jaar 2013 voor 2 of 3 maanden aan de orde.

Jaarlijkse kosten:

Innovatiekredieten	900.000	Minimaal 6 projecten
innovatievouchers	100.000	Minimaal 20
Kosten fondsbeheer (inclusief kredietcommissie)	100.000	
Kosten business developer (in dienst van Kennispark Twente)	100.000	
Bancaire kosten	25.000	
Onvoorzien	25.000	
Totaal	1.250.000	Vier jaar in totaal 5 miljoen

In verband met het revolverende karakter van de kredieten is het de verwachting dat er ook terugbetaald gaat worden. Deze bedragen zijn nog niet verwerkt in de begroting en zullen separaat worden bijgehouden. Samen met u zullen we tijdens de looptijd van vier jaar bepalen op welke wijze deze revolverende middelen worden ingezet voor het Fonds Innovatie in gemeenten.

Voorstel

1. In te stemmen met invoering van het instrumentarium van innovatievouchers, innovatiekredieten en de uitvoeringskosten waarbij in de eerste jaarschijf een bedrag van in totaal 1,25 mln beschikbaar is;
2. ons deze eerste jaarschijf beschikbaar te stellen ten behoeve van bovenstaande globale begroting;
3. ons de opdracht te geven voor het het instellen van een kredietcommissie, fondsmanagement en fondsbeheerder die medio oktober 2013 van start kan gaan;
4. jaarlijks via de 'Staat van de Innovatiesprong' uw raad te informeren.

Enschede, 10 juni 2013

Dagelijks bestuur,
secretaris,

voorzitter,

Dr. Ing. G.J.M. Vos

P.E.J. den Oudsten

Bijlage(n)

1. verslag gesprek met bedrijfsleven
2. uitgangspunten voor beoordeling door kredietcommissie